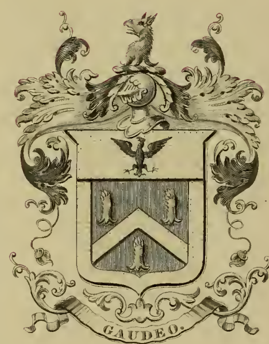

GAUDEO.

OBSERVATIO HISTORICA DE FRISONUM NAVIGATIONE FORTUITA IN AMERICAM SEC. XI. FACTA.

OB SOLENNEM LUSTRATIONEM LUDI REF. FRIDERICIANI ET ORATIONES IN EA HABENDAS, EDITA, A

JOH. PHIL. CASSELL, R.

LITTERIS JOAN. CHRIST. SIEGELER.

ARGUMENTUM.

§.1. Inſtituti ratio. §.2. *Friſii* vel *Friſones* quinam, & ubi habitarunt. §.3. commemorabilis hiſtoria apud *Adamum Bremenſem* recenſetur, quæ narrat *Friſones* miro caſu in *auriferam* &c. regionem delatos, indeque Bremam rediiſſe. §.4. probatur eam regionem fuiſſe *Americam*, indicatur & tempus Sec. XI. quo hæc res contigit. §.5. Ejus hiſtoriæ *certitudo* ſtabilitur ex veritate comperta earum rerum, quas his hominibus ſub *ſeptentrionis axe* contigiſſe refert *Adamus*, ut (a) ibi eſſe *immenſam caliginem*. Oſtenditur ſub utroque *polo perpetuam* lucem eſſe quidem, ſed *caligantem*, ut nobis tempore *crepuſculi*. §.6. Conſenſus Veterum de *caligine* in *oris ſeptentrionalibus*, lux PSALM. 139, 9. affunditur. *Curtius* notatur. §.7. (b) de *Euripo* ſub *polo* ſeptentrionali. Ille non eſt ſolum *abſorbens* ſed & *revomens*, confutatur ſententia *Kircheri*, quod ſub *polo arctico* mare ingurgitetur, & illud *antarctico* reddatur. Item Hypotheſis de *æſtus maris* cauſa, quam ei ſuperſtruxit Cl. Becmanus. Indicatur cauſa vera *fluxus* & *refluxus* maris. §.8. Expeditio *Danorum* in terram *Winland*, conjicitur eam eſſe partem *Americæ*. *Inſula* dicitur terra, quam mare non *totam* ſed *magnam* partem ambit, ut Græcis *νησος*. §.9. Finis.

§. I.

ANglorum expeditiones bellicæ & invaſiones in ditiones Americanas, Hiſpaniarum Regis ſceptro ſubjectas, tantam in omnem Europam famam dimiſerunt, ut & lippis & tonſoribus colloquendi anſam, mox de auſpicato mox de adverſo ex ultimis illis oris adlato nuntio, Britannorumque rebus male geſtis dederint, & eruditis, quibus penitior terrarum orbis quartæ partis cognitio eſt, materiam præbuerint ampliorem de ea diſſerendi; & nuper in tabulis publicis, doctum quendam, ni fallor, *Anglum*, *de navigationibus dudum ante Colonum vulgo Columbum dictum in Americam inſtitutis*, ſcriptum edidiſſe, me legiſſe memini, cujus inſtitutum, ut legi, arriſit, & licet inviſum, calcar addidit, pro præſentis temporis ratione, unicum illum articulum *de Friſonum navigatione in Americam fortuita Seculo XI. facta*, eruditis dijudicandum proponere.

§. 2.

FRISII vel FRISIONES fuerunt populus inter Rhenum & Amiſium habitantes, olim in *Majores* & *Minores* diſtincti, PTOLEMÆO Φρισσιοὶ *Phriſſii* dicti, PAULO DIACONO *Friſones*. Hodiedum duplex *Friſia* apud Geographos adhuc occurrit, *Orientalis*, ſive *principatus Emdanus*, cujus caput *Emda* eſt, ad Amiſii oſtium ſita, urbs libera, quæ libertatem ſub præſidio Præpotentium Belgii Fœderati ordinum tueri annititur, & *Auricum* ſedes principis regionis hujus. Et *Friſia Occidentalis* provincia fœderati BelgiiOceano & Auſtrino mari terminata, cujus caput eſt *Leowardia*. Plura de his regionibus proferre non vacat, adeat, qui plura velit, Geographos, *Cluverium*, *Ubbonem Emmium*, *Cellarium* alios-

que;

que; SUFFRIDI PETRI *Libri III. de Frisiorum Antiquitate & Origine Franeq.* 1698. 12. & alia ejusdem ſcripta, huc pertinentia recenſentur in HENR. SICKII & *Neocori* (Küſteri) *Bibliotheca Libr. novorum* T. III. p. 708. & T. V. p. 671. ſq. Jucunda lectu eſt comparatio *Friſiæ* cum *terra Goſen* in Ægypto, quam dedit CELEB. BRAUNIUS *Profeſſor quondam Groninganus, in Selectis Sacris pag.* 742.

§. 3.

Dijudicatu vero difficile eſt, qua regione, Friſones illi, de quibus jam ſermo erit, fuerint oriundi, num ex Provincia Belgica, an ex Orientali Friſia, dum utraque mari circumfuſa, utraque etiam navigationibus apud veteres incluta fuere, nec res tanti eſt momenti, (a) ſufficit *Friſones* appellari in memorabili illa hiſtoria, quæ occurrit apud ADAMUM BREMENSEM, ex quorum regione medio circiter Seculi XI. *nobiles Friſones* caſu in *ſeptentrionalem Americam* delatos eſſe conjiciam, & cives meos *Bremenſes*, tum temporis in celebri illa urbe viventes, ad quam primum rediere, non ignobilem ante cæteros harum terrarum notitiam accepiſſe. Legitur *in libro de ſitu Daniæ & reliquarum Septentr. Regionum* (b) qui ejus *Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ* annexus eſt, quam ut

(a) Si quid tamen ego conjectura aſſequi poſſim, mallem illos incolas provinciæ, quæ Bremæ proxima eſt, id eſt *Orientalis Friſiæ* ſtatuere, partim, quod ob viciniam nobis ſemper magnum commercium cum illis interceſſerit, partim quod poſt reditum ſtatim huc appulerint, & fata ſua incolis urbis retulerint.

(b) *Cap.* 247. *p.* 65. *in* E. *LINDENBROGII Scriptoribus Rerum Germanicarum Septentr. à Clar. Fabricio Hamburgi A.* 1706. *fol. iterum editis.*

ut integram ob rei dignitatem adſcribamus neceſſe eſt. *Retulit nobis* (Adamo) *beatæ memoriæ pontifex* (Bremenſis) *Adalbertus, in diebus anteceſſoris ſui quosdam nobiles de Freſia viros* (eſt Friſia) *cauſa pervagandi maris in BOREAM vela tetendiſſe, eo quod ab incolis ejus populi dicitur ab oſtio Wirrahæ fluminis directo curſu in Aquilonem nullam terram occurrere, præter illud mare, quod Liberſe* (id eſt Oceanus) *dicitur. Cujus rei novitate perveſtiganda conjurati ſodales à litore Freſonum læto celeusmate ſunt progreſſi.* Hac occaſione itineris relata, ſequitur ipſa hiſtoria, quid his hominibus contigerit. *Deinde relinquentes hinc Daniam, inde Britanniam, pervenerunt ad Orchadas.* (inſulas Orcadas intelligit, ſupra Scotiam in mari Deucaledonio ſitas) *Quibus à læva dimiſſis, cum Nordmanniam in dextris haberent, longo tractu glacialem Island collegerunt. A quo loco maria ſulcantes in ULTIMUM SEPTENTRIONIS AXEM, poſtquam RETRO ſe OMNES, de quibus ſupra dictum eſt, inſulas viderunt, omnipotenti Deo & ſancto Confeſſori Willehado ſuam commendantes audaciam & viam, ſubito collapſi ſunt in illam tenebroſam rigentis Oceani caliginem, quæ vix oculis penetrari valeret. Et ecce inſtabilis Oceani Euripus ad initia quædam fontis ſui arcana recurrens infelices nautas jam deſperatos, imo de morte ſola cogitantes, vehementiſſimo impetu traxit ad chaos. Hanc dicunt eſſe voraginem abyſſi, illud profundum in quo fama eſt, omnis maris recurſus, qui decreſcere videntur, abſorberi, & denuo revomi, quod fluctuatio dici ſolet. Tunc illis ſolam Dei miſericordiam implorantibus, ut animas eorum ſuſciperet, impetus ille recurrentis pelagi, quasdam ſociorum naves abripuit, cæteras autem revomens ex curſu longo ab alteris poſt terga repulit. Ita illi ab inſtanti periculo, quod oculis viderant, opportuno Dei auxilio liberati, toto niſu remo-*

rum

rum fluctus adjuvarunt. Attendamus ad ea ſedulo, quæ iis porro contigerunt. *At, jam periculum caliginis evadentes,* pergit, *& provinciam frigoris, ad QUANDAM INSULAM, altiſſimis in circuitu ſcopulis ritu oppidi munitam, inſperate appulerunt. Quam viſendorum gratia locorum aggreſſi, repererunt HOMINES IN ANTRIS ſubterraneis meridiano tempore latitantes: præ quorum foribus INFINITA jacebat COPIA VASORUM AUREORUM, & ejusmodi METALLORUM, quæ RARA mortalibus & PRETIOSA putantur. Itaque ſumta parte GAZARUM, quam ſublevare poterant, læti remiges feſtine remeant ad naves. Cum ſubito retro ſe venientes contemplati ſunt, HOMINES MIRAE ALTITUDINIS, quos noſtri Cyclopes appellant, quos antecedebant canes magnitudinem ſolitam antecedentes. Quorum incurſu UNUS de ſociis eorum captus eſt, & in MOMENTO coram eis LANIATUS, reliqui vero ſuſcepti ad naves evaſerunt, GIGANTIBUS (ut ferebant) pone in altum vociferando ſequentibus.* Concludit denique; *Tali fortuna comitati FRESONES BREMAM perveniunt, ubi ALEBRANDO Pontifici, ex ordine cuncta narrantes pii Chriſto & confeſſori ejus Willebado REVERSIONIS & ſalutis ſuæ hoſtias immolarunt.* Hæc commemoratu digniſſima *Adamus Bremenſis* retulit.

§. 4.

Unum autem hic rogatum volo, annon ex his verbis clariſſime eluceat, hos homines in aliquam regionem *Americæ*, qua ad *ſeptentrionem* vergit, eo caſu delatos eſſe. Quippe ubi alias terrarum eſſet hæc terra, ad quam illi pervenerint, niſi *America* eſſet? Ego fateor, me eo *ſitu* & navigatione aliam non noſſe. Nam non *ſita* eſt ad ultimum ſeptentrionem, ad quem antea per-

pervenerunt, ſed ab eo, cum hanc *inſulam* viderent, jam *receſſere*, quod bene notandum, dicit enim eos *ad quandam inſulam appuliſſe*, jam PERICULUM CALIGINIS (ſeptentrionalis, de quo antea) *evadentes*, & NB. PROVINCIAM FRIGORIS, hoc eſt, regionem *ſeptentrionis gelidiſſimam*. Ea itaque ſuperata pervenere ſub mitiori cœlo, ad aliam regionem. At, cum nulla hæc eſſe poſſit ex Europæis, oportet quo fuerit aliqua Americæ. Quam rem veriſſimam porro mire confirmant recentiorum de *America* hiſtoriæ, ex quo hæc regio explorata eſt. Nam hoc oſtendunt (1) METALLA illa, GAZAE, AUREA VASA, quæ iſtis hominibus affluebant. Ea autem quanta copia ſint in America & fere ſola, cui ignotum eſſe poteſt? (2) Hominum illorum mira *altitudo* & *gigantea forma*, declarat hos fuiſſe Americanos. Quod porro (3) probat eorum *laniatus*, quo illum captum *hoſpitem* ſtatim *dilacerarunt*. Nota eſt enim ſatis Americanorum Ανθρωποφαγία, qui *humana carne* & imprimis *peregrinorum hominum*, quos raptu cepere, delectantur. De *Canibalis* res certe notior, quam ut hic pluribus inquiratur: Exempla haud parca manu hominum humana carne veſcentium contulerunt *Erdm.* UHSENIUS *in docto Critico* T. I. *quæſt* 99. p. 1275. ſq. M. ZIMMERMANNUS *in Analectis Miſcellis* p. 345. aliique. Et (4) hoc docet hominum vita in *ſpeluncis ſubterraneis* habitantium, quod ipſum & variis Americæ populis ſolenne eſt. Brevis ut ſim, nulla hic eſt nota hujus regionis characteriſtica, quin apprime Americæ conveniat. Ex quibus proinde concludimus, Bremenſes Seculo undecimo hanc terram aliis incognitam ab his hominibus *fama* cognoviſſe. Nam *Adamus* hæc teſtatur

ſe

ſe *accepiſſe* à *Pontifice*, hoc eſt Archiepiſcopo *Adalberto*, qui eo Seculo *medio* annis undetriginta ab anno 1043. usque ad A. 1072. Archiepiſcopatui Bremenſi præfuit. vid. AD. BREMENSIS L. II. *Hiſt. Eccleſ. cap.* 63. *p.* 33. *coll.* L. III. *cap.* 1. Ille autem cum teſtatus eſt Adamo, hæc contigiſſe *in diebus Anteceſſoris ſui*, cui hæc retulere nobiles illi *Freſones*, ex quo Bremam reverſi ſunt, oportet, quo hæc intra annos 1033. & 1043. geſta ſint. *Alebrandus* enim ſeu *Bezelinus* Adalberti hujus *Anteceſſor*, priori anno Archiepiſcopatum nactus eſt, altero ex vita deceſſit, pontificatumque, cui *decennio* præfuit, ſucceſſori reliquit Adalberto; *vide* ADAMUM BREM. *L. II. Hiſt. Eccleſ. cap.* 51. 62. & 63.

§. 5.

Præterea & hanc hiſtoriam veriſſimam eſſe, neque ab homine vel negandi cupidiſſimo, ea quæ ipſe non eſt expertus, poſſe in dubium vocari, ea mirifice confirmant, quæ partim de *extrema caligine* ſub *ultimo ſeptentrionis axe*, partim de *Euripo* ſeu *vortice ſub polo* retulit *Adamus*. Neceſſe enim eſt, & ex natura curſus ſolis facile percipi poteſt, ſub *polis* tam *arctico* quam *antarctico* debere *lucem*, quo magis ad alterutrum accedimus, eo magis paulatim *deficere*, adeoque, perpetuum ibi fere eſſe *crepuſculum*, vel, ſi eam rem cum luce ſolis in noſtris oris compares, *perpetuam caliginem*. Optime & eleganter hoc animadvertit *Doctiſſimus BECMANNUS* Senior quondam Viadrinus, cujus rationes phyſicæ mirum in modum ex hac hiſtoria de *caligine* ſub polo Septentrionali, ceu certiſſimo experimento, lucem accipiunt. Ita ille in *Hiſtoria Orbis Terr.* L. I. c. 1. §. 17. *Putamus, ſi quis ſub POLO vivere poſſit, eum in perpetua LUCE VERSATURUM*, melius dixiſſet in *CREPERA*

LUCE perpetua & dubia, quia quidem ibi *perpetua lux est*, ſed *caligans* & *dubia*, ut nobis eſt tempore *crepuſculi* & *diluculi* oriente & deficiente die.

Pergit, *ratio eſt, quia æquator in hiſce locis Horizontem ſtringit, atqui maxima ſolis ab æquatore diſtantia eſt 23 grad. 30 minut. Totidem ergo gradibus ſol ab Horizonte horum locorum diſtabit, ſi remotiſſimus ſit ab iis. Jam vero crepuſculorum duratio à plerisque* 19. *graduum profunditatis ſolis ſub Horizonte ſtatuitur. Quibus ſi quatuor, quinque, vel plures gradus adjeceris, quibus propter maximas refractiones circa polum Phœnomena altius elevantur quam revera ſunt, plures habebis vel totidem ſaltem gradus pro crepuſculo, quot ſol ab Horizonte ibi remotus eſt: & per conſequens PERPETUA LUCE ibi frui licebit*, ſed hic addit rectiſſime, *ſi non ſplendida aut præſentis ſolis, ſaltem DUBIA, & NON OMNINO NULLA, quæ deinde eo magis augetur, quo ſol à tropicis ad æquatorem propius accedit.* (c) Idem Vir doctus cum hanc ſententiam repetiiſſet, *cap.* IV. §. 9. addit p. 104. *Cui aliud adjicimus à tabulis antiquioribus quidem proditum non tamen ſine dubii animi nota.* Nempe de voragine abſorbente & revomente, de qua *ſequenti* §*pho* plura. Neceſſe itaque eſt, ut ſub polo *ſeptentrionali*, de quo hic A*damus*, perpetua ſit *caligo*, & *tenebræ*, ſi eam dubiam *lucem*, quæ ibi eſt ob refractionem abſentis ſolis radiorum, cum ea, quæ nobis eſt præſente ſole, adducas in comparationem.

§. 6.

Sed & alia hiſtoria eandem rem confirmavit ADAMUS *cap.* 246. verbis noſtram hiſtoriam proxime antecedentibus: *Tentavit hoc nuper* (ut ultra *Islandiam* in ſeptentrionem navigaret) *experientiſſimus Nordmannorum princeps HAROLDUS: Qui latitudinem ſeptentrionalis* Ocea-

(c) *conf. J. L. HöCKERI* Einleitung zur Erkenntniß der Erd-Kugel p. 78.

Oceani perscrutatus navibus, tandem caligantibus ante ora deficientis mundi finibus, immane abyssi barathrum, retroactis vestigiis vix salvus evasit. Hinc & ille septentrionalis Oceanus *caligans* est dictus, docente eodem ADAMO *cap.* 217. & quo magis ad *septentrionem* tendis, eo magis à sole recedis, quare & veteres septentrionem nomine ζοφȣ *caliginis & tenebrarum* perpetuo notarunt. Latissime hac de re egit doctissimus BOCHARTUS *Can.* L. 1. c. 40. ubi probare nisus est *Thulen* ultimam, quam veteres norunt sub *aquilone* insulam, nomen à טולי *Tule* hoc est *umbra & caligine* accepisse. Hinc & illustrari optime potest. PSALM. CXXXIX. 9. ubi כנפי שחר esse *alas tenebrarum* non *auroræ*, rectissime demonstravit CEL. HASAEUS *in diss.* T. XII. *Historiæ Crit. Reip. Litt.* inserta p. 225. sq. (d) & vel exinde constare docet, quod his alis fugere vellet rex ad יָם אחרון sive εϛατην θαλασσαν, hoc est *mare mediterraneum*, quod Judæam habitantibus erat ad *septentrionem*. Atque hæc de *septentrionalium terrarum caligine*, quo magis ad polum accedunt, veterum notitia eo usque radices egit, in animis hominum, ut eadem de terris *Parapamisadarum* Scytiæ septentrionalis quidem regionis populorum, attamen inter trigesimum quartum & quadragesimum gradum adhuc sitorum, narraverit CURTIUS L. VII. 3. *Gelidissimum,* inquit, *septentrionis axem ex magna parte spectant;* & dein: *OBSCURA cœli verius UMBRA, quam LUX, NOCTI SIMILIS premit terram, VIX UT QUAE PROPE SUNT, conspici possint.* Hæc cum apprime con-

)( )(2

(d) *coll. Bibliothecæ Brem.* T. I. Fasc. I. *pag.* 55. & Fasc. III. p. 302. confer etiam, quæ circa illustrationem hujus loci attulit CELEB. GERDESIUS quam maxime Groningensem Academiam multiplici sua doctrina ornans, *in Vesperis Vadensibus seu Hyperbolis ex sacris eliminandis,* p. 197. sq.

conveniant *terris ſub polaribus*, ut docuimus, tamen non adeo commode hæc tribuuntur Parapamiſadis longe à polo adhuc diſſitis & ſub miti cœlo in Zona temperata habitantibus; rectiſſime ergo iſte error *Curtii* notatur à *Celeb. CLERICO in Arte Critica* P. III. Sect. III. *cap.* II. §. 3. Attamen ea, quæ de *caligine* regionis ad polum ſeptentrionis accedentis retulit Adamus, certiſſime ſtabiliunt. Regionem *tenebrarum* in Septentrione ultimo cæteroquin etiam deſcripſit M. *PAULUS VENETUS* L. III. *cap.* 49. Et *CIMMERIOS populos*, tenebris æternis damnatos, & atra nocte, qua circumdati, apud Veteres ſatis celebres, in ultimo *ſeptentrione* collocavit *JONAS RAMUS in Tr. de Ulyſſe & Outino cap.* VII. p. 100. (Hafn. 1716. 8.)

§. 7.

Quæ autem idem narrat *ADAMUS* de *Euripo*, in quem rapta quædam ſunt navigia horum Freſonum, nimis illi appropinquantia, ea certiſſima quoque conſtant *experientia*, adeo ut nautæ, qui ad Spitzbergam tendunt, retulerint, nullum navigiorum, quod gradum 82. verſus Polum ſuperavit, unquam rediiſſe, ſed ab immenſa illa voragine abſumtum eſſe. Hanc rem pluribus exemplis, mare ſub polo *arctico* per Euripos abſorberi ſtabilivit *Jeſuita diligentiſſimus KIRCHERUS in mundo ſubterraneo* L. III. *cap* 2. & ex eo *BECMANUS in Hiſt. Orbis Terr.* P. I. *cap* IV. §. 9. p. 104. At hæc ipſa hiſtoria ſubruet ipſam hypotheſin Kircheri, cujus gratia eam rem probavit. Cenſet enim vir doctiſſimus, mare ſub *polo arctico abſorberi*, ſub *antarctico* vero iterum *eructare*. Docet autem hæc hiſtoria clariſſime, non ſolum Euripum ſub polo arctico mare *accipere*, & in voraginem dimittere, ſed & eandem aquam ſtatis vicibus

bus

bus reddere, atque *eructare.* *Nam*, inquit *ADAMUS*, *impetus ille recurrentis Oceani quasdam sociorum naves abripuit, cæteras autem REVOMENS ex cursu longo, ab alteris post terga REPULIT*, ut ita præsentis periculi atrocitatem effugerint. Hinc apparet quippe naturam Euripi hujus sub polaris neutiquam differre à cæteris, ut *scylla, Charybdi, syrtibus*, & Norwegico Maelstrohm, quæ omnes statis horis *absorbent* partim, partim *reddunt aquam.* Et quanquam hoc de illa re exemplum est ἅπαξ λεγόμενον, est tamen minime rejiciendum, quia hæc res frequenti exemplo doceri non potest, quod rarissime hic casus eveniat, ut naves eo devenientes, ceu nostræ contigit, cum *fluxum*, tum *refluxum* maris simul deprehendant, cum plerique tempore rapidissimæ attractionis in Euripum ejusque imum gurgitem mergantur. Itaque non aquam, quam *arcticus* Euripus absorbet, reddit dein alter sub polo *antarctico*, sed unusquisque Euripus suam aquam, quam absumsit, iterum revomit. Neque enim dubito, quin sub polo australi idem, quod sub septentrionali contingat, ut ut iis, qui illuc ultra 70. gradum navigarunt, mare insigni rapiditate obviam ruerit, probante *ibidem Kirchero.* Illud quippe tempus, quo hoc experti nautæ, dubio procul fuit, quo mare *refluebat.* Nam alii, qui eo tempore, quo mare ad Euripum festinabat, illic navigarunt, dubio procul ejus violentia in Abyssum demissi sunt, illuc unde negant redire quenquam. Sublata itaque hac *Kircheri* hypothesi, de vorticibus subpolaribus, altero accipiente, altero dante solum aquam marinam, etiam, ut vara vibiam sequitur, necesse est, quo subruat sententia *Clar. BECMANI*, quam exinde de *maris fluxu* & *refluxu* exsculpere annisus est *ibidem loci p.* 105. quæ & præterea aliis quam

 plu-

plurimis difficultatibus laborat, quæ omnia depromere heic loci prohibemur, quod ex hoc diverticulo tandem in viam redeundum & ad finem properandum ſit. Brevibus hic addere liceat, mihi videri de hoc Phænomeno Phyſico certiſſimam eſſe ſententiam eam, quæ antiquiſſima eſt fere, ejusque cauſam *fluxus & refluxus Euriporum* marinorum *attractioni* & *regurgitationi* tribuit. Animadverti enim illic locorum, ubi in vicino mari *vortex* eſt, ibi quoque *fluxum maris* eſſe, contra in quibus maribus nullus eſt Euripus, ut in mari *Balthico*, parte *maris mediterranei*, mari *Caſpio*, *Genezareth* &c. illic quoque nulla eſt vel *venilia* vel *ſalacia.* (e) Sed hæc ſunt alterius loci atque indaginis.

§. 8.

Adſtructa itaque hujus Obſervationis digniſſimæ apud *Adamum Bremenſem* veritate, unico porro ob materiæ affinitatem documento in *Americam* deveniſſe homines ante *Chriſt. Colonum* probabimus, Prudenti hic lectori rem committam, numne & per *terram WINLAND*, quam eodem Seculo in *Oceano Septentrionali* experti ſunt DANI, etiam aliqua *Americæ Septentrionalis* pars intelligenda ſit. Certe mihi ita videtur. Habes eandem hiſtoriam *ab eodem ADAMO* ex fide *Haroldi* & Olaph Danorum Regum notatam, *in eodem libro cap.* 246. *Præterea unam adhuc INSULAM recitavit à MULTIS REPERTAM in illo OCEANO* (ſeptentrionali, uti *Grœnland, Halagland*) *quæ dicitur WINLAND, eo quod ibi VITES SPONTE NASCANTUR, vinum optimum ferentes*

rentes

(e) *JOH. ALB. FABRICIUS in Hydrotheologie* P. I. p. 337. ingentem numerum ſcriptorum collegit, qui de *fluxu & refluxu maris* ſcripſerunt. Quibus adde J. F. *BACHSTROHM novam æſtus marini Theoriam. Lugd. Bat.* 1734. 8.

rentes (inde dicta regio, quia Germanica lingua *Winland* eſt regio *vinifera*) *Nam & fruges ibi non ſeminatas abundare, non fabuloſa opinione, ſed certa DANORUM comperimus RELATIONE.* Teſtor fidem, me neſcire, quam inſulam *frugum & vitium feracem* adeo quispiam reperire poſſit, ad ſeptentrionalem Oceanum, ſi *Americæ* regionem hic agnoſcere diſpliceret. Neque objiciendum eſt, eam terram *inſulam* vocari, qualis, num America ſit, adhuc noſtro tempore eſt incompertum. Nam *Adamus* ex ſtylo eorum temporum ejusmodi terram, quæ maxima ex parte mari alluitur, *inſulam* appellat. Idem & eam terram, ad quam *Freſones* acceſſere, pariter eodem nomine exhibet. Sic & *cap.* 244. p. 65. *Grœnlandiam* vocat *inſulam*, quæ num continens ſit, nec ne, incompertum eſt. Ita & olim Belgæ, cum ſub fine Seculi XVI. *Novam Zemblam* reperirent, eam terram inſulam eſſe tradiderunt, cum tamen hodie exploratum ſit, eam per iſthmum cohærere, cum terra Samojedorum. Ita & terram, quæ magna ex parte mari alluitur, Græci νησον *inſulam* vocant, ut ut non tota ea ambiatur. Hinc illam terram, ad quam Carthaginenſium naves caſu & tempeſtate delati & quam pariter *Americam* eſſe credimus, νησον *inſulam* vocant cum *Ariſtoteles*, tum *Diodorus Siculus*. Hæc itaque ſi admittamus, exinde compertum erit, jam tempore *undecimi Seculi*, aut etiam prius, DANIS regionem *Americæ* haud ignotam fuiſſe. Aut enim hæc inſula ibi eſt, aut nuſpiam eſt. Credo etiam niſi alius orbis hodie nobis cognitus eſſet, hanc rem nonnullos, qua ſunt audacia, in fabularum numerum relaturos fuiſſe, ut diſerte ADAMUS teſtetur, quemadmodum de re inſolita auribus fieri ſolet, *hæc non opinione, ſed CERTA DANORUM RELATIONE* ipſi traditum eſſe.

§. 9.

§. 9.

In *Examine noſtro Autumnali die* XVIII. *Septembris* horis Antemeridianis in Lycei Fridericiani Auditorio habendo, publice declamabunt *Juvenes ingenui & moratiſſimi:*

I. PHILIPPUS ISAACUS HEINECKEN de Prudenti veræ perfectionis dijudicatione. *L. vern.*

II. JOHANNES PHILIPP. GUISCHARDT de vera Eloquentia. *L. Germ.*

III. FRIDERICUS GEORGIUS L. BARO DE LA ROCHE de Invidia ſui ipſius Vindice. *L. Lat.*

IV. FRIDER. LUDOV. LEHMANNUS Majeſtatem Divini Numinis ex operibus ipſius collucentem *Carmine Epico Germanico* prædicabit.

V. JOHANNES GEORGIUS RIQUET de Brevitate *L. vern.* dicet, ſimulque DD. Auditoribus gratias aget.

Nullus dubito, quin *VOS VIRI EXCELLENTISSIMI, PRAENOBILISSIMI, CONSULTISSIMI, Summe & plurimum REVERENDI, DOCTISSIMI, REGIAE FRIDERICIANAE INSPECTOR, & EPHORI, FAUTORES, & PATRONI, genere, Sapientia, & virtutibus incluti, ERUDITI, liberalium artium CULTORES, Examen & Oratores noſtros* honorifica veſtra præſentia dignaturi ſitis, atque ornaturi. Dabam MAGDEBURGI, d. 16. Septembr. A. D. MDCC. XLI.

(o)